

Ποιες προκλήσεις βλέπει η Κομισιόν για τις ελληνικές τράπεζες

21/Νοε/2019 07:48

της **Νένας Μαλλιάρα**

Το μεγάλο ύψος των μη εξυπηρετούμενων δανείων που παραμένουν δώδεκα φορές υψηλότερα από το μέσο όρο της Ευρώπης, η ποιότητα των κεφαλαίων, η αδύναμη κερδοφορία και η χρηματοδότηση της οικονομίας, παραμένουν προκλήσεις για τις ελληνικές τράπεζες, σημειώνει η Κομισιόν στην έκθεση Νοεμβρίου για την Ελλάδα στο πλαίσιο της ενισχυμένης εποπτείας, η οποία δημοσιεύτηκε χθες.

Προβληματισμός για κερδοφορία και ποιότητα κεφαλαίων

Όπως αναφέρει η Έκθεση της Κομισιόν, τα υψηλά, ακόμη, επίπεδα NPLs σε συνδυασμό με την προ προβλέψεων παραγωγή κερδών δημιουργούν προκλήσεις για τις ελληνικές τράπεζες, ειδικά λόγω της ανάγκης ταχείας μείωσης των κόκκινων δανείων και της συμμόρφωσης με το επικείμενο provisioning calendar (νέος αυστηρότερος υπολογισμός σχηματισμού προβλέψεων για τις χορηγήσεις των τραπεζών).

Η ποιότητα των κεφαλαίων των ελληνικών τραπεζών παραμένει εστία προβληματισμού, καθώς τα υψηλά επίπεδα αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων στα βασικά εποπτικά κεφάλαια (Common Equity Tier 1, CET1) των τραπεζών συμβάλουν στην ισχυρή διασύνδεση κράτους και τραπεζών.

Η συμμετοχή του αναβαλλόμενου φόρου στα κεφάλαια των τραπεζών έχει υποχωρήσει οριακά κατά το α' εξάμηνο 2019 και ακόμη υπερβαίνει το 57% των κεφαλαίων CET 1, κατά μέσο όρο για τις τέσσερις συστημικές τράπεζες. Σημειώνεται ότι οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις (DTCs) των τραπεζών ανέρχονταν στο ποσό των 15,5 δισ. ευρώ στο τέλος Ιουνίου 2019.

Σύμφωνα με την Κομισιόν, η συμμετοχή των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων στα εποπτικά κεφάλαια των τραπεζών θα μπορούσε να αυξηθεί από τις μελλοντικές τιτλοποιήσεις των τραπεζών, π.χ. στο σχήμα του "Ηρακλή", εάν οι πωλήσεις των μη εξυπηρετούμενων δανείων γίνουν σε τιμή χαμηλότερη της αξίας στην οποία έχουν εγγραφεί στα βιβλία των τραπεζών.

Σχετικά με την κερδοφορία των ελληνικών τραπεζών, η Κομισιόν αναφέρει ότι αν και έχει ελαφρώς βελτιωθεί, περιορίζεται από την φτωχή ποιότητα ενεργητικού και τον χαμηλό βαθμό διαφοροποίησης των τραπεζικών προϊόντων και των πηγών εσόδων, σημειώνει η Κομισιόν.

Όπως αναφέρεται στην Έκθεση, με τα καθαρά έσοδα από προμήθειες να αναλογούν στο 14,6% των λειτουργικών εσόδων των τραπεζών, έναντι μέσου ευρωπαϊκού όρου στο 30% στα τέλη Ιουνίου 2019, οι ελληνικές τράπεζες είναι ιδιαίτερες εκτεθειμένες σε περίπτωση συρρίκνωσης του επιτοκιακού τους περιθωρίου στο τρέχον περιβάλλον χαμηλών επιτοκίων.

Από την άλλη πλευρά, πάντως, οι ελληνικές τράπεζες έχουν περιορίσει το λειτουργικό τους κόστος, επιτυγχάνοντας μέσο δείκτη κόστους προς έσοδα σημαντικά χαμηλότερο από τον μέσο ευρωπαϊκό όρο (50,4% έναντι 66,2% αντιστοίχως, τον Ιούνιο 2019).

Αναφερόμενη στη ρευστότητα των τραπεζών, η Κομισιόν σημειώνει ότι έχει βελτιωθεί, ωστόσο, συνολικά η πρόσβαση των ελληνικών τραπεζών σε μακροπρόθεσμη άνευ εξασφαλίσεων χρηματοδότηση, αποκαθίσταται με αργό ρυθμό και παραμένει σε σχετικά υψηλό κόστος.

Πιστωτική επέκταση

Σχετικά με τον ρυθμό πιστωτικής επέκτασης, η Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής επισημαίνει ότι μόλις πολύ πρόσφατα (Δεκέμβριος 2018) ο δανεισμός προς τις επιχειρήσεις έδειξε να ξεφεύγει από τους αρνητικούς ρυθμούς και να καταγράφει για επτά συνεχόμενα τρίμηνα θετικό ρυθμό, φτάνοντας ρυθμό αύξησης 2,5% σε ετήσια βάση στα τέλη Ιουνίου 2019, ρυθμό που είχε να σημειωθεί από τα μέσα του 2010.

Όσον αφορά στην πιστωτική επέκταση προς τα νοικοκυριά, παρά την ελαφρά ανάκαμψη που καταγράφει από τον Ιούλιο του 2016, παραμένει ακόμη σε αρνητικό έδαφος και μάλιστα, επιδεινώθηκε ελαφρά το β' τρίμηνο 2019 σε σχέση με το β' εξάμηνο του 2018.

Ταμη εξυπηρετούμενα δάνεια

Ταμη εξυπηρετούμενα δάνεια των ελληνικών τραπεζών έφτασαν στο αποκορύφωμά τους τον Μάρτιο του 2016 και συγκεκριμένα στα 107,2 δισ. ευρώ, με τον δείκτη NPE στο 48,8% των συνολικών χορηγήσεων. Ο δείκτης αυτός υποχώρησε στο 45,4% στο τέλος 2018 και 43,6% στο τέλος α' εξαμήνου 2019, με τα κόκκινα δάνεια να έχουν υποχωρήσει στα 75,4 δισ. ευρώ.

Με βάση τα τρέχοντα πλάνα των τεσσάρων συστημικών τραπεζών, ο δείκτης μη εξυπηρετούμενων δανείων σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών (NPLs) θα πρέπει να υποχωρήσει από 43,1% στο τέλος Ιουνίου 2019 στο 19,2% μέχρι τα τέλη του 2021, παραμένοντας, ακόμη, περισσότερο από πέντε φορές υψηλότερος από τον μέσο ευρωπαϊκό όρο και με μεγάλες διαφορές μεταξύ των τραπεζών. Το απόθεμα NPLs των τεσσάρων συστημικών τραπεζών σχεδιάζεται να μειωθεί από τα 72 στα 26 δισ. ευρώ.

Οι τράπεζες σχεδιάζουν να επιτύχουν τη μείωση αυτή με μεταφορά των δανείων αυτών εκτός των ισολογισμών τους, χρησιμοποιώντας διάφορες τεχνικές τιτλοποιήσεων και πωλήσεων. Συστημικές πρωτοβουλίες, όπως το Asset Protection Scheme "Ηρακλής", μπορούν να βοηθήσουν για την επίτευξη του στόχου.

Προκειμένου να επιταχυνθεί η μείωση των NPLs σε χαμηλότερα επίπεδα, θα απαιτηθούν πρόσθετες προσπάθειες, τόσο από τις τράπεζες όσο και από τις Αρχές. Οι Αρχές θα μπορούσαν να εξερευνήσουν πρόσθετα μέτρα, συμπεριλαμβανομένων συμπληρωματικών σχημάτων, ώστε να υποστηρίξουν περαιτέρω την εξυγίανση του τραπεζικού τομέα, επισημαίνει η Κομισιόν.

Όπως αναφέρει στην Έκθεσή της, οι τράπεζες θα πρέπει να επιταχύνουν τις οργανικές λύσεις μείωσης των κόκκινων δανείων και να ενισχύσουν τις προσπάθειες αντιμετώπισης των στρατηγικών κακοπληρωτών, καθώς ο ηθικός κίνδυνος έχει επηρεάσει σημαντικά την πειθαρχία πληρωμών στην Ελλάδα.

Η διαδικασία αυτή, λέει η Κομισιόν, θα διευκολυνθεί από τη διασφάλιση εκ μέρους των Αρχών, για το ότι οι εταιρίες διαχείρισης NPLs θα λειτουργούν σε ένα αποτελεσματικό νομικό περιβάλλον. Αυτό περιλαμβάνει ένα σύγχρονο πλαίσιο αφερεγγυότητας για νοικοκυριά και επιχειρήσεις, την αναγκαστική εκτέλεση των ενεχύρων και μέσω των ηλεκτρονικών πλειστηριασμών, καθώς και μία ενεργητική δευτερογενή αγορά για τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια.

Ηλεκτρονικοί πλειστηριασμοί – Δικαστικό σύστημα

Σχετικά με τους ηλεκτρονικούς πλειστηριασμούς, η Έκθεση της Κομισιόν επισημαίνει ότι μεγάλος αριθμός αυτών ματαιώνεται ή αναβάλλεται, ενώ πολλοί επιτυχείς πλειστηριασμοί καταλήγουν σε απόκτηση των ακινήτων από τις ίδιες τις τράπεζες. Σύμφωνα με στοιχεία από την πλατφόρμα των ηλεκτρονικών πλειστηριασμών για το 2019, σχεδόν το 58% των πλειστηριασμών ακυρώθηκαν ή δεν έγιναν για διάφορους λόγους, εν μέρει και λόγω της υποβολής αιτήσεων στον νόμο αφερεγγυότητας νοικοκυριών.

Από τους 1.928 πλειστηριασμούς που διενεργήθηκαν το α' εξάμηνο 2019, οι 1.186 (61,5%) ήταν ανεπιτυχείς, ενώ στους επιτυχείς πλειστηριασμούς, το 76% των ακινήτων κατέληξαν στις τράπεζες, με τα αποτελέσματα αυτά να δείχνουν, σύμφωνα με την Κομισιόν, ότι το εργαλείο των πλειστηριασμών για τη μείωση των NPLs δεν έχει λειτουργήσει αποτελεσματικά.

"Κλειδί" για την επιτυχία οποιαδήποτε μεταρρύθμισης στα καθεστώτα αφερεγγυότητας θα είναι η αποτελεσματικότητα του δικαστικού συστήματος, τονίζει η Κομισιόν. Η μείωση της κληρονομιάς των κόκκινων δανείων και η αποτροπή νέων εισροών μη εξυπηρετούμενων δανείων είναι σημεία πρώτης προτεραιότητας.

Την ίδια στιγμή, απλά το να μεταβιβάσουν τα NPLs εκτός τραπεζικών ισολογισμών, δεν θα είναι αρκετό για να αποκατασταθεί η βιωσιμότητα των δανειοληπτών. Η οικονομική ανάκαμψη με την υποστήριξη νέου δανεισμού από τις τράπεζες, μπορεί να λάβει χώρα μόνο εφόσον ένας

σημαντικός αριθμός υπερχρεωμένων δανειοληπτών βρει βιώσιμες λύσεις για την εξυπηρέτηση του χρέους τους, τονίζει η Κομισιόν.

Νόμος Κατσέλη και προστασία πρώτης κατοικίας

Η Έκθεση της Κομισιόν αναφέρει ότι εκτός στόχων μείωσης, βάσει των δεσμεύσεων για το τέλος του 2021, παραμένει ο περιορισμός των εκκρεμών υποθέσεων του νόμου Κατσέλη (πλαίσιο αφερεγγυότητας νοικοκυριών που έληξε στα τέλη Φεβρουαρίου 2019).

Η συλλογή στοιχείων (data) για τις υποθέσεις που ξεκαθαρίζουν στα δικαστήρια δυσχεραίνεται από το υψηλό ποσοστό αναξιόπιστων στατιστικών (περίπου από το 1/3 των ειρηνοδικείων που εμπλέκονται) και είναι αναγκαία η ολοκλήρωση της συλλογής στοιχείων προκειμένου να αναθεωρηθεί από τις Αρχές, μέχρι τέλους 2019, το σχέδιο δράσης για την αφερεγγυότητα των φυσικών προσώπων.

Η περίπτωση του νέου μηχανισμού προστασίας της πρώτης κατοικίας στις νέες αιτήσεις των δανειοληπτών θα υλοποιηθεί το τελευταίο τρίμηνο του 2019, το νωρίτερο. Είναι κρίσιμο για τις Αρχές να ενισχύσουν την ικανότητα των ειρηνοδικείων ώστε να επιτευχθεί ο μηδενισμός του στοκ των εκκρεμών υποθέσεων στα δικαστήρια, είτε για αιτήσεις που εμπίπτουν στο νόμο Κατσέλη είτε για αιτήσεις που θα υποβληθούν με το νέο πλαίσιο προστασίας, μέχρι το τέλος του 2021.

Τα πρόσφατα στοιχεία, λέει η Κομισιόν, αν και αποσπασματικά, δείχνουν ότι ο αριθμός των εκκρεμών υποθέσεων παραμένει υψηλός, παρά τη σημαντική μείωση των νέων αιτήσεων παροχής προστασίας από το β' τρίμηνο του 2019.

Συνολικά, ο αριθμός των εκκρεμών υποθέσεων στα δικαστήρια μέχρι το τέλος το γ' τριμήνου 2019 ανέρχεται σε 100.906 υποθέσεις, έναντι στόχου για 61.910 τον Δεκέμβριο 2019, πολύ περισσότερες από αυτές που θα επέτρεπαν να επιτευχθεί ο στόχος για το τέλος 2021.

Θα πρέπει να καταβληθούν σημαντικές προσπάθειες ώστε να μειωθεί σημαντικά η περίοδος μεταξύ της υποβολής της αίτησης και της ακρόασης στο δικαστήριο, η οποία υπερβαίνει τους 12 μήνες στα 3/4 των υποθέσεων, καθώς και να ενισχυθεί η ικανότητα διεκπεραίωσης των ειρηνοδικείων, τονίζει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Η επίβλεψη της προόδου του στοκ των υποθέσεων στα δικαστήρια θα πρέπει να γίνει και για τις υποθέσεις που θα καταλήξουν δικαστικά με βάση το νέο πλαίσιο υποβολής αιτήσεων παροχής προστασίας μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας (ν. 4605/2019).

"Κλειδί" για την επιτυχία οποιαδήποτε μεταρρύθμισης στα καθεστώτα αφερεγγυότητας θα είναι η αποτελεσματικότητα του δικαστικού συστήματος, τονίζει η Κομισιόν. Η μείωση της κληρονομιάς των κόκκινων δανείων και η αποτροπή νέων εισροών μη εξυπηρετούμενων δανείων είναι σημεία πρώτης προτεραιότητας.

Την ίδια στιγμή, απλά το να μεταβιβαστούν τα NPLs εκτός τραπεζικών ισολογισμών, δεν θα είναι

αρκετό για να αποκατασταθεί η βιωσιμότητα των δανειοληπτών. Η οικονομική ανάκαμψη με την υποστήριξη νέου δανεισμού από τις τράπεζες, μπορεί να λάβει χώρα μόνο εφόσον ένας σημαντικός αριθμός υπερχρεωμένων δανειοληπτών βρει βιώσιμες λύσεις για την εξυπηρέτηση του χρέους τους, τονίζει η Κομισιόν.

Σχετικά με τον ρυθμό πιστωτικής επέκτασης, η Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής επισημαίνει ότι μόλις πολύ πρόσφατα (Δεκέμβριος 2018) ο δανεισμός προς τις επιχειρήσεις έδειξε να ξεφεύγει από τους αρνητικούς ρυθμούς και να καταγράφει για επτά συνεχόμενα τρίμηνα θετικό ρυθμό, φτάνοντας ρυθμό αύξησης 2,5% σε ετήσια βάση στα τέλη Ιουνίου 2019, ρυθμό που είχε να σημειωθεί από τα μέσα του 2010.

Όσον αφορά στην πιστωτική επέκταση προς τα νοικοκυριά, παρά την ελαφρά ανάκαμψη που καταγράφει από τον Ιούλιο του 2016, παραμένει ακόμη σε αρνητικό έδαφος και μάλιστα, επιδεινώθηκε ελαφρά το β' τρίμηνο 2019 σε σχέση με το β' εξάμηνο του 2018.

Ρυθμίσεις δανείων και νομική κάλυψη τραπεζικών στελεχών

Αναφορικά με τις ρυθμίσεις δανείων μέσω διαγραφών, στο πλαίσιο των tailor – made αναδιαρθρώσεων οφειλών που θα υλοποιήσουν οι τράπεζες (είτε μέσω της πλατφόρμας του ν. 4605 είτε εκτός αυτής), η Κομισιόν επισημαίνει την ευνοϊκή φορολογική τους αντιμετώπιση η οποία βρίσκεται υπό συζήτηση.

Ειδικότερα, συζητείται να επεκταθεί η φορολογική ευνοϊκή αντιμετώπιση των διαγραφών δανείων, η οποία έληξε το 2018, και για τις αναδιαρθρώσεις μέχρι τέλους 2019, βάσει της οποίας το ποσό της διαγραφής δεν θεωρείται έσοδο για τον οφειλέτη δανειολήπτη και θα εξαιρείται από τον φόρο δωρεάς.

Η Κομισιόν αναφέρεται τέλος, στην ψήφιση της παροχής νομικής κάλυψης, στον νέο Ποινικό Κώδικα, για τα τραπεζικά στελέχη που εμπλέκονται ή θα εμπλακούν μελλοντικά σε αναδιαρθρώσεις δανείων.

Με την τροποποίηση της κατ' έγκληση δίωξης των τραπεζικών στελεχών που υιοθέτησε ο νέος Ποινικό Κώδικας, οι υποθέσεις αυτεπάγγελτης δίωξης (εκκρεμούν στα δικαστήρια περίπου 600 τέτοιες υποθέσεις) θα μπορούν να προχωρήσουν δικαστικά μόνο εφόσον η καταγγελία από τον παθόντα (τράπεζα) εναντίον του στελέχους, υποβληθεί εντός 4 μηνών από την ζημιογόνα συμπεριφορά αυτού.

Η επίπτωση του νόμου θα παρακολουθείται στο πλαίσιο της ενισχυμένης εποπτείας.

Το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας

Η διασφάλιση της ανεξαρτησίας του ΤΧΣ είναι κομβική στη διαδικασία αποκατάστασης της υγείας στο τραπεζικό σύστημα, τονίζει η Κομισιόν.

Όπως αναφέρει στην Έκθεσή της, το Ταμείο θα πρέπει, μεταξύ άλλων, να προσδιορίσει κριτήρια και δείκτες απόδοσης, καθώς και χρονοδιάγραμμα και να αξιολογεί τις τράπεζες βάσει αυτών. Οι συζητήσεις μεταξύ ΤΧΣ και Υπουργείου Οικονομικών για τη δυνητική εμπλοκή των Αρχών στο τελικό στάδιο αποεπένδυσης και νομικής προστασίας των στελεχών του ΤΧΣ, δεν έχουν ακόμη ολοκληρωθεί.

[Διαβάστε το άρθρο στο Capital.gr](#)